

**CHIMAMANDA
NGOZI
ADICHIE**
**PÁR POZNÁMOK
O SMÚTKU**

absynt

Chimamanda Ngozi Adichie

PÁR POZNÁMOK O SMÚTKU

Preložila Kristína Karabová

In memoriam
James Nwoye Adichie
1932 – 2020

Copyright © 2021 by Chimamanda Ngozi Adichie

All right reserved

Translation © Kristína Karabová

Design & Layout © Zuzana Bartová

ISBN 978-80-8203-355-0

Publikáciu z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia

u. fond
na podporu
umenia

Môj brat každú nedeľu organizoval stretká na Zoome. Bol to náš bujarý lockdownový rituál: on bol v Anglicku, dvaja súrodenci sa pripájali z Lagosu, ďalší traja zo Spojených štátov a moji rodičia, občas s ozvenou a chrčaním, z Abby, mesta našich predkov na juhovýchode Nigérie. Siedmeho júna bol na obrazovke môj otec. Ako vždy mu bolo vidieť iba čelo, pretože nikdy celkom nevedel, ako má počas videohovorov držať telefón. „Posuň si telefón trochu nižšie, tati,“ hovoril mu vždy niekto z nás. Otec si doberal môjho brata Okeya pre jeho novú prezývku,

potom povedal, že nevečeral, pretože mali neskorý obed, a následne rozprával o miliardárovi z vedľajšieho mesta, ktorý si v našej dedine robil zálusk na zem našich predkov. Vraj sa cíti trochu horšie a zle spáva, nemáme sa však strachovať. Ôsmeho júna za ním do Abby zašiel Okey a tvrdil, že otec vyzeral unavene. Deviateho júna som náš hovor skrátila, aby mohol odpočívať. Keď som zo žartu napodobňovala jedného nášho príbuzného, potichu sa zasmial. „*Kachi fo*,“ vyriekol. Dobrú noc. Posledné slová, čo mi povedal. Desiateho júna odišiel. Oznamil mi to môj brat Chuks. A ja som sa zosypala.

Moja štvorročná dcéra vraví, ako veľmi som ju naľakala. Klakne si, zovretými pästičkami máva hore-dolu a ja vďaka tejto jej etude vidím, ako som vtedy vyzerala: bola som rozložená na kúsky, kričala som a búchala po podlahe. Tá správa na mňa zapôsobila, akoby ma niekto brutálne vytrhol zo zeme aj s koreňmi. Vyšklbli ma zo sveta, ktorý poznám od detstva. A ja sa vzpieram: môj otec predsa v to poobedie čítal noviny, vtipkoval s Okeyom, že pred prehliadkou u nefrológa, ktorá ho čakala na druhý deň v Onitshi, sa bude musieť oholiť, telefonicky

konzultoval výsledky vyšetrovaní s mojou sestrou Ijeomou, ktorá je doktorka – tak ako je to možné? Ale je to tak. Okey pridržiava telefón nad otcovou tvárou. Vyzerá, akoby spal. Jeho tvár je uvoľnená a žiari krásou, odpočíva. Tento náš videohovor bol úplne surreálny. Všetci, nachádzajúc sa v rôznych kútoch sveta, plačeme a plačeme a plačeme a neveriacky hľadáme na zbožňovaného otca, ako teraz ticho leží na nemocničnom lôžku. Stalo sa to pár minút pred polnocou nigérijského času, Okey bol po jeho boku a Chuks na telefóne. Nevieť od otca odtrhnúť zrak. Dýcham sťažka. Tak toto je ten šok, keď sa vzduch mení na lepidlo? Moja sestra Uche hovorí, že práve esemeskou upovedomila istého rodinného priateľa, a ja takmer až skríkneť: „Nie! Nikomu to nevrav, lebo keď to povieme ľuďom, bude to pravda.“

Manžel ma upokojuje: „Dýchaj pomaly, napi sa vody.“ Môj župan, môj verný spoločník počas lockdownu, leží zhúžvaný na zemi. Neskôr si ma brat Kene bude doberať: „Ty by si sa na verejnosti nemala dozvedať šokujúce správy, keďže reaguješ tak, že zo seba strhneš šaty.“

Smútok je krutá forma výchovy. Človek pochopí, aké môže byť trúchlenie nemilé a koľko je v ňom hnevu. Zistí, ako naňho môžu pôsobiť vlašné prejavy sústrasti. Uvedomí si, do akej miery smútok tkvie v jazyku, jeho zlyhaní a lapaní po ňom. Prečo mám také boľavé boky? Od plaču, povedali mi. Nevedela som, že plačeme svalmi. Neprekvapuje ma bolesť, ale jej telesnosť: na jazyku neznesiteľná trpkosť, ako keby som zjedla nenávidené jedlo a zabudla si vyčistiť zuby, na hrudi obrovská, strašná ťarcha a vo vnútri pocit neprestajného rozkladu. Moje

srdce – moje skutočné fyzické srdce, žiadne metafory – odo mňa uteká, celkom sa odo mňa oddelilo, bije prirýchlo a jeho rytmy nie sú v súlade s mojimi. Toto sú útrapy nielen duše, ale aj tela, bolesti a pokrívajúcej sily. Postihnuté je všetko – mäso, svaly, orgány. V nijakej fyzickej polohe sa necítim pohodlne. Celé týždne mám rozbúrený žalúdok, je tuhý a napätý od neblahej predtuchy, tej neustále prítomnej istoty, že zomrie ešte niekto, že stratím ešte viac. Jedno ráno mi Okey volá o trochu skôr ako bežne a mne napadne: „No tak von s tým, kto to je tentoraz? Zomrela mama?“

Doma v Amerike si rada nechávam zapnuté National Public Radio. Hráva mi v pozadí. Vždy keď bol otec u nás, tak to rádio vypí-
nal, keď ho nikto nepočúval.

„Práve som myslela na to, ako tatko vypí-
pínal rádio a ja som ho zakaždým znovu za-
pla. Asi si myslel, že je to istým spôsobom
mrhanie,“ hovorím Okeyovi.

„Presne. Ako keď chcel príliš skoro vy-
pínať generátor v Abbe. Ako rád by som ho
to teraz nechal robiť, len nech sa vráti,“ po-
vie Okey a rozosmejeme sa.

„A ja zas začnem vstávať skoro, začnem